16 Jaar, No. 151. — 's HERTOGENBOSCH, — Donderdag 19 December 1844

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post . „ 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

Het ministerie van de R. K. eeredienst.

(Derde Artikel)

In no. 146 hebben wij ons de vraag gesteld of het wenschelijk is, dat het departement van de R. K. eeredienst wordt afgeschaft.

Als men die vraag beantwoordt met het oog gevestigd op den aard der instelling, dan is het antwoord gereedelijk ontkennend.

Maar als men tevens aanmerkt, dat met het opheffen van dat ministerie, niet eveneens de geest wordt vernietigd, welke daaraan het leven gaf, dan krijgt het vraagpunt een ander aanzien.

Die geest bestaat en zal blijven invloed uitoefenen op de regering, zoo lang niet het konstitutioneel Nederland zal zijn ontrukt aan de klaauwen der oligarchie, welke alles, maar vooral het ministerie overheerscht.

Welk voordeel zou het dan kunnen aanbrengen, indien men het ministerie van de R. K. eeredienst deed verdwijnen?

Geen. Misschien zelfs geen financieel.

Als de zaken onzer eeredienst werden gevoegd bij een ander departement, dan zou daarmede worden belast een referendaris, expresselijk daartoe benoemd, waarbij de weinige bureaulisten van de opgeheven direktie zouden worden overgebragt.

Het financieel voordeel uit die wijziging voortspruitend, zoude zich derhalve bepalen tot de mindere bezoldiging van den referendaris. De besparing zoude dus hoogstens f 4000 bedragen.

En wat is eene besparing van vier duizend gulden op eene begrooting van zeventig millioenen? Het is zeker wel der moeite waardig, om de wereld daarvoor ten anderste boven te keeren.

Die een financieel oogpunt verdient derhalve de zaak geen aandacht.

Maar nu het zedelijk beginsel, de vrijheid van eeredienst, zal die daarbij winnen?

Geenszins. Niet, indien er iemand bij winnen kan, dan zal het de domineratische oligarchie zijn.

De minister van het departement, waarbij het gevoegd wordt, overbelast met zijne eigene portefeuille, zal zich en zijnen referendaris moeten verlaten.

De referendaris, als zijnde niet persoonlijk verantwoordelijk, moet minder zelfstandig moeten zijn, en meer vatbaar, om zich door de overheerschingen te laten op het sleeptouw nemen.

Ziedaar wat men zal te wachten hebben. Zal de vrijheid daarbij vooruitgaan? of zal het de oligarchie, die van zulken toestand van zaken zal gebruik weten te maken om de geestelijkheid van godsdienst in den weg te staan?

Al wie de oligarchieke oppermagt kent die vorst en volk in Nederland knelt en kwelt, zal niet aarzelen te antwoorden, dat de vrijheid niet kan winnen, zoo zij wordt toevertrouwd aan een ondergeschikt beambte, die zonder te zijn toegerust met de zelfstandigheid welke eene onafhankelijke, eene zienlijke betrekking kan geven, prijs wordt gesteld aan dien overheerschenden invloed, die den dood der godsdienstvrijheid wil.

DUITSCHLAND

Het dom-kapittel van Breslau heeft ter zake van den ergerlijken brief van den afgevallen priester Ronge tegen den eerbiedwaardigen bisschop Arnoldi van Trier gerigt, den laatsten beslissenden stap gedaan. Ronge is den 3 dezer gedegradeerd en in den ban gedaan. Het Silezisch *Kirchenblatt*, dit besluit van het dom kapittel mededeelende, eindigt, na de opsomming der vergrijpen aan welke Ronge zich heeft schuldig gemaakt, zijn artikel aldus:

„Moge het treurig berigt den vromen zin der geloovigen opwekken, om stille gebeden aan den almagtigen en barmhartigen God voor den ongelukkige op te zenden, opdat hij zich bekeere en tot verzoening met de Kerk gerake, door datgene te doen, wat gevorderd wordt, indien de exkommunikatie van hem zal genomen worden."

— De gemeenteraad van Annaberg in Saxen, had mgr. den bisschop van Dresden bij de regering aangeklaagd, uithoofde die Kerkvoogd in de katholijke kapel van dit stadje, een altaar toegewijd had onder de aanroeping van de H. H. Ignatius Loyola en Franciscus Xaverius. De regering, welke anders juist geen voorbeeld van verdraagzaamheid verleent genoeg geweest om aan den gemeenteraad te antwoorden, dat reliquien en beelden juist geene levende jesuiten waren en dat er mitsdien aan de klagt geen gevolg kon worden gegeven.

— Eene zware brand heeft in den nacht van 8 op 9 dezer een groot gedeelte der Wurmbergsche stad Zittingen vernield. Van 161 woningen zijn er slechts 30 overgebleven, zoodat men de stoomvaart op den Donau had moeten staken.

— Over eenige dagen werd te München een meisje van zes jaren, als dood zijnde gedurende de nacht gebragt. Den volgenden dag, toen men gelukkig het deksel van het kistje had afgekregen, vond men het met de kleinen spelen die gewoonlijk in deze stukken, in dergelijke kist van kinderen gelegd worden. De waker heeft het kind in zijne armen genomen, en het al zagchende en met bloemen bekroond, bij zijne moeder terug gebragt, welke schreiende van blijdschap gestorven is.

ZWITSERLAND

De radikalen van Luzern hebben eenen misligen aanslag gewaagd. In den ochtend van den 8 dezer sloegen zij in de stad aan het muiten en beproefden zelfs eenen inval op het tuighuis; doch door de krachtdadige en doeltreffende maatregelen der regering zijn al hunne oproerige pogingen mislukt. Ten 5 ure 's avonds waren de muitenden totaal geslagen en was alles in de stad geheel rustig.

— Twee van de opperhoofden der muiters zijn krijgsgevangen gemaakt, het zijn de hoogleeraar Steiger en de kapitein Auf der Maur. De radikalen telden een aantal dooden, vooral bij den inval op het arsenaal moet hun verlies niet onaanzienlijk geweest zijn.

Om verdere bewegingen voortekomen heeft de regering van Luzern de gewapende bondgenootschappelijke hulp van de kantons Uri, Schwitz, Unterwalden en Zurich ingeroepen. Het lijdt geen twijfel of het zal haar, hetzij met of zonder deze hulp, gelukken om de orde volkomen te blijven handhaven.

Dit is nu de tweede les welke de Zwitsersche radikalen dit jaar gekregen hebben [illegible] Wallis, de tweede te [illegible]

Hopen wij dat [illegible] heid niet zoo ver zullen drijven [illegible] eene derde les op den hals te halen, welke, wij zijn daarvan verzekerd, hun niet minder gevoelig en krachtig zou worden toegedeeld.

(*Revue pol.*)

ENGELAND

Den 18 dezer is de hertog van Saksen-Coburg, op het kasteel van Windsor, als ridder der orde van den Kouseriband opgenomen, en aldaar de daarbij gebruikelijke plegtigheden [illegible]

— Met de pakketbt *Avon* zijn berigten van de West-Indiën aangebragt tot den 28 november.

Door deze gelegenheid [illegible] van het verongelukken van het Koninklijke stoomschip *Actaeon*, hetwelk [illegible] 2 mijlen afstand van Carthagena [illegible]

De equipage [illegible] schadeloosbesteed dit ongelukvergezeld [illegible] 25,000 fr. aan geschat.

— Mgr. Knowles, bisschop van Killoloe [illegible] land, heeft [illegible] de betrekking aan [illegible] van kommissaris bij het bureau van vochtmeesters, welke het gouvernement hem ingevolge de bepa-

liggen van de nieuwe wet nopens de giften van liefdadigheid had opgedragen.

De aarts-bisschop van Tuam heeft, van zijne zijde, zijne onderhoorige geloovigen tegen de gevaarlijke bepalingen van die wet door eenen welsprekenden herderlijken brief gewaarschuwd.

— Berigten van de Kaap de Goede Hoop houden in, dat de oogst in die kolonie door digte drommen sprinkhanen totaal verwoest is.

— Ten einde de bij de heeren Rogers en comp. gestolen banknoten onbruikbaar te maken, heeft de direktie der bank al de billetten, welke de dagteekening van 13 mei dragen, ingetrokken.

SPANJE.

De *Gazeta* van Madrid, van den 7 dezer behelst de memorie van toelichting, behoorende bij het ontwerp van wet betrekkelijk de dotatie van de eeredienst en van de geestelijkheid. Bij dit stuk verklaart de regering, dat aangezien de onmogelijkheid om in de tegenwoordige omstandigheden en betrekkingen van Spanje met het hof van Rome, tot eene bepaalde regeling van het onderhoud der geestelijkheid te geraken, zij zich heeft moeten bepalen tot het voordragen van een voorloopig ontwerp, hetwelk nietsminder al de vereischten in zich bevat, om het bestaan en de waardigheid van de bedienaren der godsdienst te verzekeren.

Reeds is eene kommissie benoemd tot onderzoek van dit wets ontwerp. Derzelven voorzitter is de heer Pacheco.

Men verspreidt het gerucht dat de groote mogendheden een einde willen maken aan de bloedstorting in Spanje, en het voornemen hebben om, ingeval er weder een burger-oorlog mogt uitbarsten, daartusschenbeide te komen. Frankrijk en Engeland zouden intusschen het eerst tusschenbeide te treden, en dit plan zou thans het onderwerp van diplomatieke onderhandelingen zijn.

— Uit Madrid wordt dd. 7 dec. gemeld, dat uit Sevilla sloepen naar het kamp van Gibraltar zijn vertrokken. De autoriteiten hadden vernomen, dat verdachte personen zich op die hoogte bevonden.

— De regering heeft berigten ontvangen dat te Cartagena eene poging is gedaan om eene volksbeweging tot stand te brengen, doch dat die beweging, ten gevolge van het werkzame en sebrandere gedrag der autoriteiten, zonder bloedvergieten is kunnen bedwongen worden; bij het vertrek der laatste berigten waarde de stad dan ook volkomen rustig.

Men beweert nog altijd te Madrid, dat Espartero zich in de wateren van Gibraltar bevindt, maar dat bij dus de vruchtelooze pogingen zijner aanhangers bij de jongste beweging en zijne begoocheling gewekt, daar ingeland niet terugkeeren.

FRANKRIJK

De hertog en de hertogin van Aumale zijn in den namiddag van den 13 dezer met een talrijk gevolg op het kasteel der Tuilerien aangekomen. De prins van Joinville, die de jonge echtgenooten 24 uren vooruitgereisd is, was daags te voren reeds gearriveerd.

De jeugdige hertogin van Aumale werd beneden aan den trap van het paleis door de gansche koninklijke familie ontvangen.

Ten 7 ure was er een diner van 200 couverts ten hove en 's avonds eene talrijke receptie.

— De koning en de koningin der Belgen zijn den 14 te Parijs aangekomen.

— Het is thans zeker dat de wet op het middelbaar onderwijs in de kamer der afgevaardigden zal worden in beraadslaging genomen, onmiddelijk na de diskussie over het [illegible]

Volgens bijzondere brieven van Marseille, zijn de prins van Joinville en de hertog en de hertogin van Aumale op hunnen overtocht van Napels naar Marseille door een hevigen storm overvallen geweest en hebben in groot gevaar verkeerd. Het schip had veel van de golven te lijden gehad, en het water was zelfs tot in de kajuit doorgedrongen, alleen door de [illegible] heid van geest van den bevelhebber van de *Gomer* had het schip behouden de Toulon kunnen binnen loopen.

— Uit hoofde van de verspreiding van het gerucht omtrent de [illegible] van den [illegible] van Bordeaux, is de [illegible] van Montmorency tot eene maand gevangenis en eene boete van duizend francs veroordeeld.

— Te Marseille is zulk eene ontzaglijke massa sneeuw gevallen, dat zij [illegible] week de straten dier stad daarmede eene halve Ned. el hoog bedekt waren.

Ook in andere gedeelte van Provence en in Languedoc is dat eveneens het geval.

— In brieven uit Oran, wordt het deze dagen verspreid gerucht, dat onderscheidene officieren van het te Zebdou gekantonneerd regiment huzaren, op eene jagtpartij door de Arabieren overvallen en weggevoerd waren, ten sterkste tegengesproken.

NEDERLAND

's BOSCH, 18 dec. Ook in het zuidelijk gedeelte van Europa schijnt de winter buitengewoon streng te wezen. Te Turijn, onder anderen, heerscht eene koude van 17 graden en zijn onderscheidene schildwachten dood in hunne schilderhuisjes gevonden.

— Uit Stapbarst wordt het volgende geschreven:

Het gevaarlijk ijsvermaak heeft te dezer plaatse reeds twee menschenlevens ten offer gevraagd: de twee gebroeders Klaas en Roelof Talen, waarvan de eerste gehuwd, eene vrouw met twee jonge kinderen nalaat, beiden in de kracht van hun leven vonden in het Oude Diep, even voorbij de buurt Hemingen, hun graf. Mogten velen ook hierdoor wederom worden afgeschrikt, zich te roekeloos te wagen.

Men meldt ons uit St. Michiels-Gestel van den 12 dezer:

Heden werd alhier het stoffelijk overschot ter aarde besteld van den weleerwaarden heer Johannes van der Voort, pastoor der geestelijkheid van het diocees van 's Hertogenbosch, pastoor der R. K. gemeente en provisor van het seminarie den 6 dezer in 89 jarigen ouderdom overleden. Sinds 60 jaren de geestelijke bediening in deze gemeente uitoefenende, en 50 jaren derzelver herder, beleefde hij er het einde der tijden van overheersching en het begin van betere dagen, — de dwingelandij van het Fransch keizerrijk, en de hagchelijke omstandigheden van af 1825. Steeds zwak maar werkzaam herstelde hij het vervallen kerkgebouw, dat in het begin dezer eeuw aan de R. K. Godsdienst werd teruggegeven, en bouwde na deszelfs geheele vernieling, door den val der torenspits, reeds meer dan 80 jaren oud, eene nieuwe kerk. Tot zijne laatste dagen toe bewaarde hij het volle gebruik van zijn verstand en zijne gewone leeszucht, was voortdurend bezig met de versiering zijner fraaije kerk, en stierf getroost en gelaten op den dag, waarop het vorig jaar de zegenrijke missie werd gesloten, welke hij in zijnen zoo hoogen ouderdom nog aan zijne gemeente had bezorgd. — Eene talrijke priesterschaar woonde de lijkdienst bij, die door den zeer eerwaarden heer de Wijs, deken van het distrikt plegtig werd gecelebreerd, daarin bijgestaan door den zeer eerwaarden heer Smits, regent van het seminarie, en den eerwaarden heer Connes, kapellaan der gemeente, terwijl de zeer eerwaarde heer Smits, in eene korte en hartelijke toespraak de gemeentenaren aan de weldaden herinnerde, die zij van den ijver hunns afgestorven herders hadden ontvangen, en hun dezwegens hunne verpligtingen op het hart drukte. De lijkstatie werd, behalve door familie en geestelijkheid, door de meeste notabelen der gemeente gevolgd. — Zijne nagedachtenis blijft in zegening.

RAVESTEIN, 15 december. Voorleden nacht is bij inbraak, door het afsnijden eener ruit en van een koperdraden hordje, vervolgens met doorboring van een slot tot losmaking van [illegible] ijzeren [illegible] en het vantoor van de [illegible] van der [illegible] ydenaar hier, [illegible] ca *f* 930,00 [illegible] uit twee goed gesloten kantoren gestolen, zonder dat [illegible] letsel aan papieren of dokumenten heeft plaats gehad. De stoutheid van dezen diefstal is te meer te verwonderen daar het huis in de midden in de plaats van alle kanten met woonhuizen is omringd.

Aan de verregaande negligentie der plaatselijke waakzaamheid moet dat ongeval grootendeels worden toegeschreven.

's HAGE, 15 december. De eerste kamer der staten generaal heeft zich in hare gisteren gehouden zitting vereenigd met de door de tweede kamer aan haar toegezonden ontwerpen van wet, als met het ontwerp tot wijziging der [illegible] van hijpotheek-bewaardess enz.; met dat tot verbetering van den akcijns op het geslagt; met dat tot verbetering van den akcijns op de zeep; met dat, houdende bepaling omtrent de regten van doorvoer; met dat tot afschrijving van het grootboek der nationale schuld, van kapitalen toebehorende aan ongeheven bijzondere fondsen, en met dat tot verhooging der staatsbegrooting over 1844, ten behoeve van het algemeen burgerlijk pensioenfonds.

NIJMEGEN, 15 dec. Men verneemt door eenen brief uit Dusseldorf van den 11 dezer, dat aldaar de Rijn vol ijs ging en dreigt zich elk oogenblik te zetten. Te St. Goar had het ijs zich reeds in den morgen van den 8 dezer gezet, doch den 9 brak het aan de kamerik (bij St. Goar) weder los en schoof door tot Lurly (een weinig lager) alwaar het zich weder vast zette tot aan den Oberwezel, nadat het zich sterk in en op elkander gepakt had. Te Coblentz was den 10 het ijs nog drijvend. Beneden Dusseldorf drijft het ijs nog allerwegen.

Ingezonden Stukken.

UITWATERING.

Boeren Societeit

Noord-Braband.

(*Vervolg van no.* 122 *en* 130.

Jan — Genavond vrinden, gelui zit daar bij een goed vuur; is Jochem en Kees nog niet hier — dat kan wel verlaten, Kees zijn wijf is heel op het lest — als ze maar niet in stukken valt dan komen de buurlui zamen — van mergen heeft het mij Jochem nog gezeid — ke daar zijn ze — gelui zalt koud zijn — schrik uit komt elk in een hueksken — zoo, daar zit ze goed — wat wede nou [illegible] kwaal in wirtalen, ik hoop gelui hebt mijn heer gesproken zoo als we 't hebben afgesproken.

Jochem. Ja zoo wat — maar het is onmogelijk om het krek, zo als hij te zeggen en te beginneren — daar heb ik geen verstand toe — maar ik heb het mijne er van onthouwen, wat hij vertellen — hij heeft ons dan aan het verstand gebragt, dat het gouvernement heeft verklaard, dat er 282600 bunders land zijn die in het kanaal uitwateren, en het is natuurlijk dat een elk daar in volgens het voordeel dat hij er uit trekt, moet betalen — wat het gouvernement daar in zal betalen, om het water in tijd van oorlog bij de [illegible] te krijgen, dat ik vergeten — dat komt er ook niet op aan — maar wat ons aangaat dat heb ik gelijk onthouwen — al die bunders land moeten samen f 1,200,000.00 opbrengen om het kanaal te maken, dat geld is opgenomen of te krijgen voor 4 en [illegible] en om het aflossen heb ge 50 jaren tijd, dat de

alle jaren ƒ 40,000.00; daarbij komt dan de intrest en andere onkosten om te besturen — het kapitaal vermindert alle jaren met ƒ 40,000.00, om nou den intrest daar naar te rekenen en jaarlijks te verminderen, dat zou een goeden gedachte zijn, en daarom heb ik het midden deur genaamd en 15 jaar genomen, dan betaalt ge alle jaren even veul en dan is de intrest ƒ 27,000,00 en de andere onkosten gerekend op ƒ 5,000,00 en dat maakt bijeen gerokken ƒ 72,000,00 jaarlijks te betalen — om dat krek over alle die blinders te verdeelen is onmeugelijk, ik moet er maar naar slaan, als de blinde naar het ei — want om er iets vast van te zeggen zou ik al de kadaster-boeken van elke gemeente moeten gaan inkijken, om te weten hoe veel de stukken land waard zijn, die geheel of gedeeltelijk last van het water hebben — zei hij — nou vat ik eerst het land van de polders en daar hebt ge in zoo wat daar omtrent — zegt de landmeter — 25,000 bunders, die zet ik op ƒ 2,00 per bunder en dan hebt ge al ƒ 50,000,00; dan blijven er over 157600 bunders; tel nog dat er 7600 bunders het en anderen grond zijn die geen belang erbij hebben en dus ook niet hoeven te betalen, dan blijven er nog over 150,000, neemt ⅛ van dien, 18,750, die elk ligt voor 50 c. belang hebben en geven alzoo ƒ 9,375,00 neem ook ⅛ van de 131,250 bunders is 16,406 bunders die, aan op 20 ct per bunder maakt ƒ 3,281,00 nou schieten er nog over 114,844 bunders, die zullen we nou maar door een op 10 ct. per bunder vatten — want elke gemeente en polder zullen elk in den zijnen, navenant de stukken land waard zijn den omslag moeten zetten — en die geven dan zamen ƒ 11,484,40; maakt alles bijeen gerekend ƒ 74,145,00 zoo dat er nog overschiet ruim ƒ 2000,00 het is ook beter dat er wat overschiet, dan te kort komt.

Sander. — We liggen zoo hoog, dat er bij ons nooit iets verzopen is — al het water loopt van zelfs weg en daarom kunt ge er ons ook niet intrekken.

Arien. — Dat begrijpt ge niet goed buurman. — Ik lig lager als gij en dat ouw water moet neven mijn land loopen, en dan liggen Sis en Hannes nog al lager — nou zeggen we alle drie: ik wil het water van Sander niet hebben — noit schiet ik maar een dam in het groefke — want ge kunt niet bewijzen, dat ik ouw water moet lossen — want al het land wat we hier hebben is veur dezen allemaal het geweest — dus, zei de heer — moet er kontrakt bestaan, waardoor ik verpligt word om ouw water te ontvangen, en dat hebt ge niet! Nou stoppen we alle vier en wat is het dan? dat we alle vier — zoo als lest in de maand van augustus is gebeurd, — verzopen zijn — in dit geval is den, eenen, den anderen eenen duvel — ze zoeken allen hun eigen belang — en wat is nou het geval? dat is dat onze rog — zoo als gij wilt bij ondervinding hebt — als de sneeuw in de lente schielijk wegdooit, bijkans half verzopen is — ge weet krek zoo goed als ik dat de rog in de lente niks leijen kan. — Als er nou een kanaal is, dan zijn we allemaal even graauw ons water kwijt, want de eene druppel kekt den andre, en ze verzuipen allaar — ik heb dikwijls gezien, als er biet op de tafel gestort wordt, dat naar beneden loopt, dat er dan soms wel een pijpensteel dikte op de tafel blijft liggen zonder dat het er afloopt, zoo blijft het water ook hangen, als het gestopt is — als ge alle 10 jaar maar een vaatsel gezaaid verliest, dan bent ge al meer kwijt dan dat ge van ouw 3 bunders zult betalen.

Hannes. — Maar als de Dommel die langs mijn erf loopt, niet dieper en regter gemaakt wordt, dan zal het me nog niet helpen als het heel hard regent.

Kees. — Daar hebt ge gelijk in, Hannes, daar was mijnheer ook bang voor — maar, zei hij, ik kan geleuven, dat er honderd duzend bunders zijn die op de Dommel en de Aa en andere waterloopen in de Dieze lossen — nou zetge weer een cent op den bunder, dat geeft 10 duzend gulden, waarmee ge een boterdik dut verjaarsveub

Philip. — Het is aan den heikant niks om uit te stellen wat elk geven moet, daar verschillen de bunders land elkaar zoo veul in prijs niet als aan den Maaskant.

Kobus. — Dat weet ik wel, ik heb 20 mergen land, 5 staan er in de 1e klasse, dat is mijn hoogste land, dat bij de overstrooming van de Beersche Maas maar onderloopt, 5 in de 2e klasse omdat het lager ligt en tusschen beijen verzuipt, 5 de 3e klasse dat ligt al weer lager en 5 in de 4e klasse, dat is het allerlaagste, dat kost me ook maar ƒ 75 de mergen en dezen zullen het meeste voordeel door het kanaal opleveren, omdat ze dan alle jaren bijtijds dreug zullen zijn, om als men wil er haver in te zaaijen. — Jonge, jonge dat heb ik gezien! — In den Transschen tijd hadden ze het gat in den schuitjeschedam toen gemaakt, dat was zoo wat 60 jaren dicht geweest en in al dien tijd was er een gedeelte van den polder van Veldhoven en van Lithoy onder water geweest, waarop het vlotgras en andere waterbogt was gebleven en dat had een vild mest wel een voet dik er op gemaakt — dat hadt ge moeten zien, hoe of ze zes jaren achtereen schoonsten haver teulden — als 't er naauwde zou ik nog kunnen bewijzen, dat er 50 zakken op eenen mergen waren en dat ze veur zes gulden de zak is verkocht geweest, dat was ƒ 300.00 van eenen mergen. — Kijk ze waren allemaal [illegible] worden en als het kanaal er legt, zal het krek eender zijn; daarom geleuf ik dan ook zeker, dat we het al gaauw voor niks zullen hebben. Nou stel ik, dat onze polder, die zeker veur drie eeuwen gedeeltelijk heet lang is, op ƒ 4.00 van den bunder zal gezet worden, dan is van mijn 20 bunders ƒ 80.00 en die verdeel ik nou zoo — op de 1e klasse zet ik 50 cents, op de 2e 150, op de 3e 600 en op de 4e 800 cents

Piet. — Maar wie zal de klassen maken?

Kees. — Dat kan niemand dan de heeren gedeputeerde staten, die weten krek hoe groot dat elke polder is en hoeveel huurwaarde elk stuk land heeft, en ook is er geen stuk land in de heele provincie of ze weten, of het onder water kan staan, en of wat er op geteuld wordt verzuipen kan; dat kunnen zij zien uit de papieren, waarop de schavergoeding voor overstrooming van 1816 en 1829 geschreven staat. — Want dat weet ge, als er wat te vatten is dan is niemand lui — en dus kunt ge denken dat al het land, wat toen onder water heeft gestaan, krek is aangegeven — nou dat hebben ze allemaal,

Klaas. — Als het zoo gebeurt, zoo als Kobus verteld heeft — krek dan is het niks dat we betalen — maar een ding is er nog — dat het onmeugelijk is om te weten, als het land alle jaren bijtijds dreug zal zijn, welk stuk het meeste voordeel zal trekken — want daar is zoo een groot verschil in het land?

Kobus. — Daar hebt ge gelijk in Klaas, maar laten ze het voorbeeld van de kadaster heeren volgen, die hebben uit de verpachtingen van 10 jaren de gezette huurprijs van elk stuk land gevonden; volgens dien moet ge verponding betalen. — Als ge hier vijf jaren neemt dat is al zat — denk maar aan Teeffelen, zoo als ik strak gezeid heb — ge zult eens zien als het er twee jaren ligt, wat de geldmenschen er op zullen vallen, als de bok op de haverkist.

Piet. — Maar het eerste jaar, na dat het er ligt, moet er al geld zijn om aftelossen en om den intrest te betalen — hoe zullen ze dat gelijk zetten?

---

*) De redaktie vermeent, dat de regeling van kosten aan het gedeputeerd bestuur kan overgelaten worden, doch daar de polders zich daar tegen hebben verklaard, konde die regeling ook aan personen worden opgedragen die, zoo als de ambtenaren van den waterstaat, vreemd aan alle plaatselijke belangen zijn, en dezelfde inlichtingen toudenkunnen bekomen, die het gedeputeerd bestuur bezit.

Kobus. — Als ze nou den omslag provincieel maken zoo als ik mijn land gezet heb dan hebt ge het al. — Het bestuur over den dag kan dat dan alle jaar veranderen, en als het blijkt dat iemand te veul betaald heeft, dan kan het hem aanstonds terug gegeven worden — alle bezwaren uit te jeelijk, dat weet ik nog toen ik eerst met mijn Jen getrouwd was. Ik kwam om zoo te zeggen op een leege kar. — Ik moest werken voor de kost dat me de knoken kraakten.

Klaar. — Maar wie moet naar het kanaal kijken dat het goed gemaakt wordt, goed in orde gehouden en zoo een als ander besteren? en ook heb ik heuren zeggen, dat ze thans het geld wel veur 4 pct. kunnen krijgen — onze heer weet er geen weg mee — hij keupt en zet alle dagen bij.

Jochem. — Wij zijn veul te bot om ons daar mee te bemoeijen: dat moet ge aan de heeren overlaten — mijn heer zeide » daar wil ik nog nies » over denken en al wat ik uw gezeid heb is » mijn eigen gedachte, dat zou soms wel niet kun» nen zijn, dan die het beter weet, laat het die » beter zeggen," —! — het is 10 ure — slaap wel tot op een ander tijd.

Mengelwerk.

AAN ALLE VRIENDEN VAN ORDE EN VRIJHEID.

Eindelijk is uit den boezem der tweede kamer de opheffing der voogdij voorgesteld, waaronder het Nederlandsche volk dertig jaren den stuggen nek heeft gekromd.

Dertig jaren hebben bedriegelijke instellingen het gezag in handen van eenige weinigen gespeeld, die [illegible] maatschappij, welke hare leden, door alle trappen der vertegenwoordiging en in alle aanverwante betrekkingen heeft geplaatst, ten einde zich wederkeerig te ondersteunen en een onverantwoordelijk gezag over het volk te voeren.

Dertig jaren heeft de natie te vergeefs in hare plaatselijke regenten beschermers gezocht, zij heeft er in den regel slechts gebieders gevonden, want zonder medewerking des volks waren zij tot onherroepelijke gezagvoerders ingesteld.

Dertig jaren heeft de natie vernomen, dat er eene vertegenwoordiging des volks bestond, buiten hetzelve ontworpen, buiten hetzelve zamengesteld, buiten hetzelve gewijzigd en aangevuld.

En welke is de gevolgtrekking geweest, die het volk eindelijk uit de dertigjarige ondervinding heeft getrokken? Dat het zoogenaamd vertegenwoordigend gezag is eene kracht buiten de [illegible] bescherming des volks [illegible] eigen nutte ingesteld, [illegible] als een getrouw zaakwaarnemer met spaarzame hand afvraagt, wat noodzakelijk tot beveiliging der maatschappij wordt gevorderd, maar integendeel met onmeedoogende handen telkens de zappen uitperst, welke het volk door rusteloozen arbeid mogt hebben opgedaan.

Van daar wantrouwen jegens alle magthebbenden, uitvlugten en verkeerde wegen om het bedragte ontduiken, of mismoedigheid. Van daar ontstaan, werkeloosheid, vermindering van welvaart en armoede.

Vangende regtstreeksche verkiezingen is het niet omdat die elders bestaan, maar omdat zij een onmisbaar bestanddeel van [illegible] konstitutioneele regeringsvorm uitmaken, en alleen dezelve in staat zijn het volk en zijne [illegible], die door onze bedroevende instellingen verbroken is, kunnen herstellen; omdat zij alleen in de beheerders welwillendheid en aan het volk vertrouwen kunnen inboezemen, en alleen onder die voorwaarden orde en ontwikkeling, en daarmede kracht en welvaart denkbaar zijn.

Toen men in 1813 het vreemde juk had afgeschud, bestond er aanvankelijk vertrouwen op de

overheden, omdat zij van vreemdelingen gesnuifverd een nationaal aanzien hadden, maar dat vertrouwen was van korten duur. De overheden, buiten het volk uitgekozen, zagen uit de hoogte op het volk neder, en die blik verbrak het vertrouwen des volks op hen.

Titel-praal en verkwisting en duizende misbruiken groeiden welig op en met deze vermeerderden onophoudelijk de lasten, natuurlijke vruchten van misleidende instellingen. Het mistrouwen ging in wantrouwen over, dit wantrouwen breidde zich van dag tot dag uit, het werd eerst tegen weinige, daarna tegen vele en eindelijk tegen bijna alle regenten gekoesterd, en bestaat thans zelfs, na de zoogenaamde *Nederlandsche* regterlijke zamenstelling, ten aanzien der regtbanken en hoven.

Waarom? omdat regeerzucht tot in de burgerlijke wetgeving is doorgedrongen, en de regterlijke benoemingen uit dezelfde staats-instellingen voortvlietijen, welke, vreemd aan de natie, haar in twee vijandelijke kampen verdeelen, waarvan het grootste magteloos toeziet en onwillig gehoorzaamt, en het kleinste, opgetooid en tot de tanden gewapend, willekeurig beveelt.

Onder eene hoofdelijke regering, hangt alles af van het hoofd van den staat; is hij wel willend, verlangt hij eene sachte toepassing zijner bevelen, wil hij, dat elk ambtenaar zich beschouwe als de beschermer, de raads en leidsman des volks, het zal zoo zijn, en de deugden van den vorst zullen het gevaar van de grenzeloosheid zijner magt onopgemerkt maken; maar eene valsche regering bij vertegenwoordiging met tusschenbesturen, huldigt den vorst en buiten het volk, door eenige bevoorregten gekozen, is een veelhoofdig monster, zelfzoekend en onverzadelijk zonder hart voor het volk. — Geene natie kan onder zoodanige regering bloeijen, zij verliest er al de deugden onder, welke tot ontwikkeling worden vereischt: zelfsvertrouwen, ijver, en goede trouw en wordt behebt met de ondeugden der verdrukte: landheid, bedrog en luiheid.

En die zijne oogen opent en zijn verstand gebruikt, om van de gevolgen tot de oorzaken op te klimmen, ontwaart de breuk, die er tusschen de natie en de regering bestaat, den treurigen invloed, welke die op de zedelijke en de stoffelijke belangen der maatschappij uitoefent.

Die breuk moet worden hersteld of het misbruik neemt toe, het verval vermeerdert en het verderf is nabij.

Daartoe is slechts één middel: onmiddelijke invloed der natie op de keuze voor hare plaatselijke en provinciale besturders en de volksvertegenwoordiging.

De natie moet in het konstitutioneel raderwerk, dat de kroon omringt, de mannen harer kenze zien, zij moet overtuigd zijn, dat zij door vrije verkiezingen en eenen gewissen steun zal vinden, dat zij daarin gemagtigden heeft, die de grenzen hunner bevoegdheid niet zullen overschrijden; want ook de natie heeft hare beperkingen, bij ons in duizend voorschriften der dertig deelen met staatsbladen niskend.

Acht mannen zijn opgestaan, om eene hervorming te beproeven, eene hervorming tot grondslagen hebbende, eenen regtstreekschen invloed der natie op de behartiging harer belangen en openbaarheid. Laten wij nu ons eenparig hieraan hechten, offeren wij elk een deel van ons bijzonder gevoelen op, laat vooral alle nijver uit onze harten blijven gebannen; in het hoofdpunt zijn wij het allen eens, en dat hoofdpunt maakt den grondslag van hun werk uit; invloed der natie op de behartiging haarer belangen.

Door mijne betrekking in aanraking met alle standen der maatschappij, konden mij de kwalen niet ontgaan, die beletten den vooruitgang van alle andere natiën, niettegenstaande de onmiskenbare zegen des vredes, de Nederlandsche natie doen lijden en verkwijnen; sommigen daarvan zijn misschien ongeneeslijk, anderen kan de tijd alleen heelen, maar die ziekte, welke voortvloeit uit het verbroken verband tusschen de natie en haar regenten, daarvan hebben wij de genezing in de hand, wij hebben slechts eendragtig te verklaren, dat wij ons hechten aan de beginselen, door ons in de tweede kamer voorgesteld, — en de koning, die prijs stelt op het vertrouwen, de zelfstandigheid en de ontwikkeling van zijn volk, zal deszelfs stem niet miskennen.

Maar bij moet die stem hooren, eindelijk bij moet aan de natie opgedrongen, dat zij op haar instellingen geen vat heeft en niet tegen geprotesteerd.

Men heeft onder de vlag van het behoud eene leening van honderd zeventien millioenen geopend en de natie heeft ze volteekend.

Een deel der tweede kamer smeekt om eene grondwets-herziening en de eerste kamer weigert bijna eenparig die bede over te brengen.

Hoe zoude onder zulke omstandigheden eene herziening van den koning kunnen uitgaan, indien de natie blijft zwijgen? En toch is het eene waarheid, dat de natie afkeerig van hare bedroevende instellingen is, dat zij er van walgt of mede spot.

Dat dan elk, dien het welzijn des lands ter harte gaat, zich verklare en aan een der onderteekenaars van het ontwerp van herziene grondwet zijne toetreding zende, en deze verklaring zal genoegzaam zijn, om het *hoog gezag* te bewegen tot eene krachtige medewerking ter herziening onzer instellingen.

Wat mij betreft, ik verklaar hierbij openlijk mijn zegel te hechten aan elk ontwerp, 't welk aan de natie eenen onmiddelijken invloed verzekert op de keuze van hare vertegenwoordigers en van hare plaatselijke en provinciale besturen; en mijne *adhesie* reeds *poterij* aan de ontwerpers der herziene grondwet te hebben doen toekomen.

's Gravenhage, 12 December 1844.

DIRK DONKER CURTIUS.

Advertentien

VRACHT OP HOLLAND.

Voor het vervoer van Goederen naar en uit *Holland*, bij beiden water, beveelt zich **Solide Voerlieden** aan.

Kantoor bij VAN MAAREN in het Schiedamsche Veerhuis op de Breede Haven te *'s Bosch.*

RIJN-SPOORWEG.

VERVOER VAN KOOPMANS-GOEDEREN.

Uithoofde der onverwachte stremming van de Scheepvaart, zal den 16. December e. k. het Koopmans-goederen-vervoer op den Rijn-Spoorweg, voorloopig tusschen *Amsterdam* en *Utrecht*, voor zooveel het voorhanden zijnde materiëel het toelaat, worden in werking gebragt, volgens de provisioneel vastgestelde verlaagde tarieven, welke aan de stations verkrijgbaar zijn.

De Ingenieur Directeur,
L. J. A. VAN DER KUN.

Utrecht, den 12 December 1844.

A. F. B. VAN DE MORTEL,

Notaris, residerende te *Boxmeer*, zal namens de Beneficiaire Erfgenamen van wijlen den Heer *G. J. VAN CRIMPEN*, in leven Notaris te *Boxmeer*, op *Zaturdag den* 28 *December* 1844 provisioneel, en op *Zaturdag den* 11 *January* 1845 finaal, ten huize van J. GUDELMANS, in den Keizer te *Boxmeer*, telkens 's namiddags ten 4 ure te beginnen, in het openbaar Verkoopen:

Eene zeer gerieflijk ingerigte en wel doortimmerde

HEERENHUIZINGE,

gemerkt No 176; met drie Behangen BENEDEN-KAMERS, waarvan eene Suite, eene OPKAMER en drie BOVEN-KAMERS, KEUKEN, POMP en ZOLDERS, KOETSHUIS, STALLING en verdere GETIMMERTEN, voorts eenen daarachter gelegen smaakvol ingerigten grooten TUIN, met exquise VRUCHTBOOMEN en GEWASSEN: alles zeer aangenaam gelegen in het midden der Gemeente *Boxmeer*, Kadastraal bekend Sectie B. Nummers 1187 en 1188, de samen groot 11 Roeden, 07 Ellen.

Een **HUIZINGE**, gemerkt Nummer 154, met daarachter gelegen TUIN te *Boxmeer*, en Kadastraal bekend Sectie B. Nummers 1065, 1066 en 1067, te zamen groot 17 Roeden 54 Ellen.

Een Perceel gedeeltelijk BENEVEN-BOSCH, en gedeeltelijk BOUWLAND, gelegen te *Mullem*, Gemeente *Sambeek*, Kadastraal bekend als Sectie B. Nummer 1062, ter grootte van Bunders, 39 Roeden en 40 Ellen.

Voorts zal gemelde Notaris, ten verzoeke als voormeld, en ten sterfhuize van gezegden Heer *VAN CRIMPEN*, te *Boxmeer*, op *Dingsdag* den 14 *January* 1845 en volgende dagen, telkens 's voormiddags ten 9 ure te beginnen, in het openbaar Verkoopen:

EENEN AANZIENLIJKEN INBOEDEL,

bestaande in: Mahoniehouten SECRETAIRES, CHIFFONNIERES, CONSOLES, PENDULES, TAFELS, STOELEN met Trijpen zittingen, TAPIJTEN, zeer welgevulde BEDDEN met Toebehooren, eene groote Partij PORCELEIN, GLAS, AARDEWERK, KRISTAL en KEUKENGEREEDSCHAP, uitmuntende Gouden en Zilveren Werken, extra goed DAMAST, PELLEN en LINNEN, eene groote verzameling van BOEKEN, SCHILDERIJEN, en hetgeen verder tot eenen belangrijken inboedel behoort.

De goederen zullen daags voor den Verkoop voor een ieder te zien zijn, van 9 ure voor tot 4 ure na den middag.

Nadere onderrigtingen zijn te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris *VAN DE MORTEL*, zoo mede bij den Advokaat Mr. *KERHEIEN VAN ESTVELT*, te *Boxmeer*.

PROVINCIE NOORD-BRABAND.

AANBESTEDING.

Op *Maandag* den 23 *December* 1844, des middags ten *twaalf* ure, zal onder nadere goedkeuring, door het Roomsch Katholijk Kerkbestuur van *Aarle-Rixtel*, ten huize van H. F. GOOSSENS, in het openbaar worden aanbesteed,

HET BOUWEN

EENER

KERK EN TOREN,

te *Aarle-Rixtel.*

Deze Aanbesteding zal geschieden bij Inschrijving en Opbod.

Het Bestek en de voorwaarden waarop de Aanbesteding zal plaats hebben, zullen ter lezing liggen: te *Aarle-Rixtel* bij GOOSSENS; te *'s Bosch* bij REGGERS; te *Eindhoven* in den Vergulden Kop; te *Grave* bij de Wed. SCHOONENBERG; te *Helmond* bij de COMPTER; te *Heusden* bij H. VERHOEVEN; te *Nijmegen* bij VAN MEURS, aan de Groenbrug; te *Sleeuwijk* bij KLEMAN, aan het Veer; en te *Veghel* bij VAN DER AA.

Zullende *Zaturday* voor de besteding de noodige aanwijzing worden gedaan en intusschen nadere inlichtingen te bekomen zijn, ten bij den Weled. Heer Pastoor te *Aarle-Rixtel*, als bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in de Provincie *Noord-Braband*, den Provincialen Ingenieur Jonkheer E. C. H. Ridder VAN RAPPARD, te *'s Hertogenbosch*, en den Opziger A. VAN VEGHEL aldaar, bij wien ook de teekeningen kunnen worden ingezien.

*** Bij den drukker en uitgever dezes is verkrijgbaar gesteld:

VOLKS-ALMANAK

VOOR

ROOMSCH-KATHOLIJKEN,

VOOR

1845

(VIJFTIENDE JAAR)

EINDHOVEN den 17 December 1844.

De Prijzen der Granen zijn heden alhier geweest:

ROGGE het Mud	f 4,20
BOEKWEIT do.	3,60
HAVER do.	2,20
Het Nederl. gewigt boter	0,40
Roggebrood	0,07

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 16 dezember. 2½ W. S. 2½ pCt. 64½. Nieuwe 3 pCt. 99½. Schuld 4½ pCt. 99½. Obligatien 4½ pCt. 99½. Handelm. 148½. Rijn Spoorw. 104½. Ard. 85 p. st. 22½. Dito Onbep. 20½. 21½. Dito Certificaten 30½. Dito Obligatien 4 pCt. 91½. Binnenl. 6 pCt. 65½. Onde Russen A. 6 pCt. 92½. Dito Certificaten 91½. Mexik. 34½. ½. — Enk. 5% Grieken 10½.